ANFREL Asian Network for Free Elections　CHRAC　ខុមហ្វ្រែល COMFREL　និកហ្វិច NICFEC　People's Forum on CAMBODIA JAPAN

គណៈកម្មាធិការប្រព្រឹត្តិកម្ម　គណៈកម្មាធិការខុមហ្វ្រែល　គណៈកម្មាធិការនិកហ្វិច

សេចក្តីថ្លែងការណ៍រួម
ស្តីពី
បរិយាកាសមុនការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ ឆ្នាំ ២០០៨

ទីស្នាក់ការកណ្តាលខុមហ្វ្រែល ថ្ងៃទី ២៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៨

សម្ព័ន្ធអង្គការសង្គមស៊ីវិល វាយតម្លៃ បរិយាកាសមុនថ្ងៃបោះឆ្នោតថា ហាក់កំពុងជួបបញ្ហា**អសន្តិសុខតានតឹង ដែលកើតពីករណីគំរាមកំហែង បាញ់សម្លាប់**សកម្មជនគណបក្សនយោបាយ ពិសេសឃាតកម្មទៅលើអ្នកសារព័ត៌មានដែលគាំទ្រគណបក្សប្រឆាំង (គណបក្សសមរង្ស៊ី) រហូតដល់សភាពការណ៍នៃការដាក់ពង្រាយកងកម្លាំងយោធាថៃ និងកម្ពុជា នៅក្នុងតំបន់ប្រាសាទព្រះវិហារ និងបរិយាកាស**ខ្វះអព្យាក្រឹតភាព ដោយការចូលរួមដ៏ច្រើននៃមន្ត្រីរាជការ អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន** កងកម្លាំងទ័ព និងកងនគរបាល ដែលបានចូលរួមគាំទ្រគណបក្សកាន់អំណាច ហើយក៏បានប្រឆាំងគណបក្សផ្សេងទៀត។

លោក **ធន សារាយ** ប្រធានគណៈកម្មាធិការនាយក ខុមហ្វ្រែល និងជាប្រធានសមាគមអាដហុក បានមានប្រសាសន៍ថា *"ដោយសារមានព្រឹត្តិការណ៍នៅតំបន់ប្រាសាទព្រះវិហារនោះ បានធ្វើឱ្យអ្នកបោះឆ្នោតមានការចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំង ដូច្នេះការជម្រុញឱ្យអ្នកបោះឆ្នោតងាកមកយកចិត្តទុកដាក់លើព្រឹត្តិការណ៍បោះឆ្នោតនេះវិញ វាពិតជាមានសារៈសំខាន់។*

លោក **ធន សារាយ** ក៏មានការព្រួយបារម្ភពីការលំបាក **និងឧបសគ្គដល់អ្នកបោះឆ្នោតមួយចំនួនក្នុងពេលបោះឆ្នោតនៅថ្ងៃទី ២៧ ខែកក្កដា ខាងមុខនេះ ដូចជាការពិបាករកឈ្មោះ ឬលេខការិយាល័យជាដើម។**

ការសង្កេតតាំងពីការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រឆ្នាំ ១៩៩៨ មក ១ ឬ ២ ថ្ងៃមុនការបោះឆ្នោត (ឬគេតែងហៅថា **រាត្រីឆ្កែព្រុស**) បានរកឃើញថា **មានការឱ្យលុយ ឬ/និងសន្យាចែកសម្ភារៈដល់អ្នកបោះឆ្នោត** ដោយគណបក្សនយោបាយតែងតែកើតមានបន្ថែមលើអ្វីដែលសម្ព័ន្ធអង្គការសង្គមស៊ីវិល ព្រួយបារម្ភ ក្នុងការបោះឆ្នោតលើកនេះ **អាចមានការឱ្យលុយ និងសម្ភារៈដល់អ្នកបោះឆ្នោត** មិនត្រឹមតែទាក់ទាញអ្នកបោះឆ្នោតឱ្យទៅបោះឆ្នោតឱ្យគណបក្សរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏**អាចជាមធ្យោបាយរារាំងអ្នកបោះឆ្នោតក្នុងការទៅបោះឆ្នោតឱ្យគណបក្សផ្សេងផងដែរ។**

មានការ**កើនឡើងនូវអំពើហិង្សា** ដូចជា ករណីឃាតកម្ម ការបង្ករបួសស្នាម លើសកម្មជន អ្នកគាំទ្រគណបក្សនយោបាយ ជាពិសេសក្នុងកំឡុងពេលយុទ្ធនាការឃោសនាបោះឆ្នោត។ គ្រាន់តែក្នុងកំឡុងពេលពីថ្ងៃទី ២៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ មកទល់នឹងថ្ងៃបញ្ចប់យុទ្ធនាការឃោសនាបោះឆ្នោតនេះ[១] មានករណីឃាតកម្មទៅលើសកម្មជន អ្នកគាំទ្រគណបក្ស

---

[១] យោងតាមរបាយការណ៍អង្កេតរបស់បណ្តាញ ខុមហ្វ្រែល-អាដហុក។

នយោបាយ អ្នកសារព័ត៌មាន សរុបចំនួន ៦ ករណី ជាពិសេសករណីឃាតកម្មទៅលើ លោក ឃឹម សម្បូណ៌ និងកូនប្រុស បានកើតឡើង ដែលបានធ្វើឱ្យមានមនុស្សស្លាប់ ចំនួន ៧ នាក់ ក្នុងនោះគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា រងគ្រោះចំនួន ៤ ករណី ដែលមួយករណីនៅខេត្តកំពង់ស្ពឺត្រូវបានគណបក្សសិទ្ធិមនុស្សអះអាងថា ជាសមាជិករបស់ខ្លួនដែរ ចំណែកគណបក្សសម រង្ស៊ីរងគ្រោះចំនួន២ករណី ហើយករណីភាគច្រើន ជនល្មើសមិនត្រូវបានស្វែងរកចាប់ខ្លួនមកផ្តន្ទាទោសនៅឡើយទេ ហើយ អាជ្ញាធរតែងអះអាងថា ករណីទាំងនេះ មិនជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហានយោបាយទេ។

បើគិតចាប់តាំងពីខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧ មកដល់មុនថ្ងៃចាប់ផ្តើមយុទ្ធនាការឃោសនាបោះឆ្នោតនេះមានករណី ឃាតកម្មចំនួន **១៥** ករណី[២] បានកើតឡើងចំពោះសមាជិក សកម្មជន អ្នកគាំទ្រគណបក្សនយោបាយក្នុងនោះ គណបក្ស សមរង្ស៊ី រងគ្រោះ ៧ករណី គណបក្សនរោត្តមរណឫទ្ធិ ៣ ករណី គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ៤ ករណី គណបក្សសិទ្ធិមនុស្ស ១ ករណី។

ខេត្ត/ក្រុង ដែលមានករណីឃាតកម្មទាំងពីរដំណាក់កាលនេះមានដូចជា កំពង់ចាម ៤ ករណី បន្ទាយមានជ័យ កំពង់ស្ពឺ កំពង់ធំ សៀមរាប ២ ករណី ក្នុងខេត្តនិមួយៗ និងកំពង់ឆ្នាំង កំពត កណ្តាល ភ្នំពេញ ព្រះវិហារ រតនៈគិរី ស្វាយរៀង តាកែវ ប៉ៃលិន ១ ករណី ក្នុងខេត្តនិមួយៗ។

ក្រៅពីករណីឃាតកម្ម ការសង្កេត[៣]ក៏រកឃើញ **ករណីបង្ករបួសស្នាម គំរាមកំហែងផ្សេងទៀត** ប្រមាណ **៥៦** ករណី បានកើតមានចំពោះសមាជិក សកម្មជន អ្នកគាំទ្រគណបក្សនយោបាយនានានៅស្ទើរគ្រប់ខេត្ត/ក្រុងផងដែរ។ **មន្ត្រីរាជ-ការស៊ីវិល កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន** បានចូលរួមសកម្មភាពគាំទ្រគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាជាច្រើន រួម ទាំងការប្រឆាំងគណបក្សផ្សេងៗ និងការរំលោភច្បាប់ បទបញ្ជា និងនីតិវិធីបោះឆ្នោត ការបំផ្លិចបំផ្លាញទ្រព្យសម្បត្តិ គណបក្សនយោបាយ ដូចជាការទម្លាក់ស្លាក ផ្ទាំងរូបភាព ខិតប័ណ្ណឃោសនា ការរារាំង រំខានសកម្មភាពឃោសនា ករណី ចែកអំណោយក្នុងន័យទិញសន្លឹកឆ្នោត មានសរុបប្រមាណ **១៥១** ករណី។

ជាសរុប យើងសង្កេតឃើញថា បរិយាកាសមុនថ្ងៃបោះឆ្នោត ហាក់ដូចជានាំមកនូវការព្រួយបារម្ភអំពីកម្រិតនៃការ ចូលរួមរបស់អ្នកបោះឆ្នោត ដោយឡែកនៅខេត្តព្រះវិហារ។ ករណីឃាតកម្ម ការគំរាមកំហែង បំភិតបំភ័យ និងភាពមិន ប្រក្រតីសម្រាប់ការបោះឆ្នោតមានចំនួនតិចជាងការបោះឆ្នោតជាតិលើកមុនៗ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ករណីដែលបានកើត ឡើងនេះនៅតែធ្វើឱ្យមានការប៉ះពាល់អារម្មណ៍អ្នកបោះឆ្នោតដដែល។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ យើងនៅមានការព្រួយបារម្ភថា បញ្ហាទាំងនេះនឹងអាចកើតឡើងទៅថ្ងៃក្រោយទៀត។ ដើម្បីអាចបញ្ចៀសឱ្យបាននូវបញ្ហាអវិជ្ជមានទាំងនេះ សម្ព័ន្ធអង្គការ សង្គមស៊ីវិល សូមចូលរួមផ្តល់ជូននូវអនុសាសន៍មួយចំនួនដូចខាងក្រោមនេះ:

- *សូមស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចទប់ស្កាត់ឱ្យបាននូវករណីឃាតកម្ម គំរាមកំហែង និងបំភិតបំភ័យដល់សកម្មជនគណ-បក្សនយោបាយ និងអ្នកបោះឆ្នោតនៅក្នុងថ្ងៃ ស ថ្ងៃបោះឆ្នោត និងរាប់សន្លឹកឆ្នោត។*

---

[២] យោងតាមរបាយការណ៍អង្កេតរបស់បណ្តាញ ខុមហ្វ្រែល-អាដហុក។

[៣] ដូចលេខ ២។

- *សូមស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចមានវិធានការណ៍ស៊ើបអង្កេតលើករណីឃាតកម្ម ការបង្ករបួសស្នាម ការគំរាមកំហែង និងចាប់ខ្លួនជនល្មើសមកផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់ជាធរមាន ។*

- *សូមស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចទប់ស្កាត់ឱ្យបាន នូវករណីទិញសន្លឹកឆ្នោត (ទាំងឱ្យទៅបោះឆ្នោត ឬរារាំងមិនឱ្យទៅបោះឆ្នោត) ជាពិសេសនៅក្នុងថ្ងៃ ស*

- *សូមកុំឱ្យកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធគ្រប់ប្រភេទ មន្ត្រីរាជការ អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានចូលរួមធ្វើសកម្មភាព គាំទ្រគណ-បក្សនយោបាយណាមួយនៅក្នុង ឬនៅក្បែរបរិវេណនៃទីតាំងការិយាល័យបោះឆ្នោត*

- *សូមឱ្យមន្ត្រីការិយាល័យបោះឆ្នោត (ជំនួយការទី ២) ត្រូវខិតខំយកចិត្តទុកដាក់ជួយអ្នកបោះឆ្នោត (គ្មានប័ណ្ណព័ត៌មាន) ដើម្បីរកការិយាល័យបោះឆ្នោត ។*

- *សូមអំពាវនាវដល់ប្រជាពលរដ្ឋអ្នកបោះឆ្នោត គួរទៅបោះឆ្នោតកុំខាន បើទោះបីជួបនូវបញ្ហាបន្តិចបន្តួច*

សម្រាប់ព័ត៌មានផ្សេងៗសូមទាក់ទងវាគ្មិនៈ

- លោក **ធន សារាយ** ប្រធានគណៈកម្មាធិការនាយក ខុមហ្វ្រែល ប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រព្រឹត្តិកម្ម និងជាប្រធានសមាគមអាដហុក ទូរស័ព្ទៈ ០១៦ ៨៨០ ៥០៩
- លោក **សុក សំអឿន** អនុប្រធានគណៈកម្មាធិការនាយក ខុមហ្វ្រែល និងជានាយកប្រតិបត្តិក្រុមអ្នកច្បាប់ការពារសិទ្ធិកម្ពុជា ទូរស័ព្ទៈ ០១២ ៩០១ ១៩៩
- លោក **គល់ បញ្ញា** នាយកប្រតិបត្តិ ខុមហ្វ្រែល ទូរស័ព្ទៈ ០១២ ៩៤២ ០១៧
- លោក **ហង្ស ពុទ្ធា** នាយកប្រតិបត្តិ និកហ្វិច ទូរស័ព្ទៈ ០១២ ៩៥៩ ៦៦៦
- **Ms. Somsri Hananuntasuk, Executive Director of ANFREL, Tel. 099 378 803**
- **Mr. KUMAOKA Michiya, Co-Representative of PEFOC,J Tel. 012 787 270**